

дуже популярним і важливим; він несе в собі не тільки духовне наповнення, але й виховує почуття любові до Матері, створює образ Захисниці. Ніжною любов'ю до матері пронизані пісні, що несуть в собі звернення до Пресвятої Богородиці. Тому, як і в професійній духовній музиці, так і в народній ми знаходимо твори, що несуть в собі показ жертвних вчинків Марії чи заради свого сина, яка іншої людини, що потребує її допомоги або благословення в скрутну хвилину. Музика, доповнена зоровими враженнями від споглядання ікон, створює незабутнє враження в душі кожного, хто доторкнеться до цієї сторінки духовної культури нашого народу.

Підсумовуючи сказане слід зазначити, що гуманістична мета професійної підготовки майбутніх вчителів музики передбачає особливі підходи до організації навчально-виховного процесу з використанням духовної музики. Тому, зважаючи на глибоку та різноманітну характерну образність релігійної культури, слід звернути увагу й на широку палітру тем та стильових напрямків релігійно-духовної музики, її інтонаційні особливості. Розуміння мистецтвознавчих аспектів дасть змогу досягнути не тільки загальному мистецьке її навантаження, але й сприятиме духовному зростанню студентів – майбутніх вчителів музики, розвитку їх здатності до досконалого керування виховним процесом з використанням духовної музики.

Література:

1. **Кошмина І.В.** Русская духовная музыка.: Пособие для студ. муз.- пед. училищ и вузов.: В 2-х кн./И.В.Кошмина– М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – Кн.1: История. Стиль. Жанры. – 224с.
2. **Маценко П.** Нариси до історії української церковної музики. – Репринт. вид/П.Маценко – К.: Муз. Україна, 1994. - 152с.
3. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: Навч. пос./О. Олексюк, М. Ткач – К.: Знання України, 2004. – 264с.
4. **Ростовський О.Я.** Методика викладання музики в основній школі: Навч.-метод. посібник/ О.Я.Ростовський – Тернопіль:Навчальна книга – Богдан, 2000. – 272с.
5. **Рудницька О.П.** Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти. Навч. посібник/О.П.Рудницька - К.: ІЗМН, 1998. – 248с.

УДК 781.68

Падалка Г.М.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МУЗИКИ: ПРОБЛЕМНИЙ АНАЛІЗ

У статті розглядаються музикознавські, психологічні, педагогічні підходи до аналізу проблем інтерпретації музики, висвітлюється взаємозв'язок та відмінності дослідницького охоплення проблеми у різних галузях наукового знання

Ключові слова: інтерпретація, музика, проблемний аналіз.

Інтерпретація – одне із засадничих понять музичного мистецтва. Дослідження проблеми інтерпретації музики на сьогодні включає безліч аспектів, що відрізняються один від одного різними параметрами – галузевою приналежністю (естетика, культурологія, музикознавство, психологія, педагогіка, соціологія), науковими підходами до дослідження (аналітичне осмислення, теоретичні узагальнення, практичні спостереження, методичні рекомендації, персоніфіковані огляди і т. ін.), ступенем охоплення досліджуваних явищ (монографії і окремі статті, дисертації докторського рівня і побіжні наукові нотатки, фундаментальні праці і стислі концертні рецензії). Загалом можна констатувати наявність широкого контексту дослідницького пошуку проблеми інтерпретації музики.

Водночас зауважимо, що широта охоплення, багатоаспектність дослідження проблеми інтерпретації має і тінювий бік, зумовлений дослідницьким прагненням вибрати окремий момент, сторону чи аспект поза співвіднесенням його із складною єдністю інтерпретації як

цілісного явища. Багатогранність пошуку ніби вступає у протиріччя із його систематизованістю. Різноманітні підходи, застосовувані дослідниками, певним чином розпорошують цілісність погляду на проблему. Створюється враження, що окремі питання розглядаються поза їхнім взаємозв'язком, самі по собі. Кожен з дослідників «вихоплює» найцікавіше для нього, з більшою або меншою повнотою заглиблюється у обрану тему, але при цьому не зважає на місце, роль, значення обраного аспекту у цілісному баченні проблеми.

Наукові інтереси щодо інтерпретації фокусуються в самому різноманітному полі досліджень. Серед тем, що привертали і привертають увагу вчених, існують найрізноманітніші напрямки, наприклад, проблеми виконання фортепіанних творів О. Скрибіна і С.Прокоф'єва, аплікатурні принципи Артура Шнабеля, історія розвитку органного мистецтва, питання виконання речитативів у вокальному мистецтві і т.п. Ці приклади можна було би продовжувати безконечно. Свідчать вони як про широту і різносторонність інтересів у науковців до проблеми інтерпретації, так і про певну хаотичність у виборі тематики досліджень. Отже, постає питання про необхідність певного упорядкування дослідницького пошуку, про доцільність наукового розгляду проблеми інтерпретації як цілісного явища. При вирішенні цього питання є змога спертись на суттєві наукові здобутки в галузі дослідження проблеми інтерпретації як вітчизняними, так і зарубіжними вченими (В.Антонюк, Є.Гуренко, М.Давидов, О.Котляревська, В.Москаленко, та ін.) Широка тематична палітра наукових віднайдень не тільки висувають на порядок денний, а і завдяки глибині висновків уможливають виявлення шляхів систематизації дослідницького пошуку проблемних питань інтерпретації.

Одним із ракурсів подібної систематизації ми вважаємо розгляд означеного феномену в різних наукових аспектах. Погляд з позиції різних наукових галузей дозволить якнайближче підійти до цілісного охоплення проблеми. На яких галузях зосередитись? Цілісність підходу може стати репрезентативною, якщо обрані галузі відповідатимуть критеріям не просто різнобічності, а і повноти наукового охоплення проблеми. Тоді знову постають питання, по-перше: «Де, в яких галузях науки проблема інтерпретації музики посідає значне місце?», по-друге: «Які наукові галузі мають в своєму розпорядженні дослідницькі здобутки, що уможливають виявлення сутності і специфіки цього непростого феномену – інтерпретація?» На наш погляд, відповіді на зазначені питання можна знайти передусім в таких галузях науки, як естетика, мистецтвознавство, психологія, педагогіка, культурологія, соціологія.

Отже, мета цієї роботи – розглянути феномен інтерпретації з різних сторін, в різних наукових аспектах. Ми виходимо з припущення, що різнобічність аналізу, звертання до різних галузей науки, найбільше до тих, де поняття інтерпретації відіграє вагомий роль, дасть змогу якнайближче підійти до цілісного визначення сутності і естетичного змісту інтерпретації, у з'ясуванні психологічної природи цього феномену, його соціальних функцій і педагогічних можливостей розвитку. Для вирішення вказаних питань звертаємось до «проблемного аналізу», під яким розуміємо метод дослідження, спрямований на виявлення основних, вузлових, стрижневих проблем і завдань розвитку тієї чи іншої наукової теми, на визначення як здобутків у їх розв'язанні, так і тенденцій перспективного вирішення.

Отже, спираючись на різногалузевий науковий підхід, наш дослідницький пошук зосереджуємо переважно на висвітленні провідних питань в контексті наукової проблеми «інтерпретація музики». В історії вітчизняної і світової науки можна виокремити ряд різногалузевих наукових аспектів аналізу інтерпретації музики. Розглянемо послідовно деякі з них.

Музикознавчий аспект.

Вирішення методологічних завдань теорії і практики розвитку музичного мистецтва музики об'єктивно впирається у необхідність визначення *сутності інтерпретації як мистецького явища.*

Сучасною наукою інтерпретація трактується як центральна категорія музично-виконавського мистецтва.

В науковий обіг поняття «музична інтерпретація» ввійшло для позначення акту тлумачення музичного твору у процесі його виконання. Існують різні визначення музичної інтерпретації. Враховуючи походження слова інтерпретація від латинського «interpretatio» (пояснення, трактовка), до поняття музичної інтерпретації відносять художнє тлумачення співаком, інструменталістом, диригентом, камерним ансамблем музичного твору в процесі його виконання, розкриття образного змісту музики виразними і технічними засобами виконавського мистецтва. Під інтерпретацією розуміють також спосіб осягнення музичного твору, що передбачає тлумачення його образного змісту, стильових особливостей, закономірностей художнього структурування(Є.Гуренко) .

Для подальшого розкриття глибинної сутності музичної інтерпретації як самостійного виду мистецтва необхідним, на наш погляд, є опора на узгоджені між собою рівні музикознавчого і естетичного пізнання. Безперечно, зібраний музикознавцями емпіричний матеріал, відтворюючи широку картину підходів до виконання музики, її інтерпретації дає безцінний матеріал для науково виважених умовиводів. Водночас поєднання філософсько-естетичного погляду на цю проблему із фахово-музикознавчим уможливило абстраговано-узагальнене тлумачення її художніх закономірностей, сприяє глибокому проникненню у парадигму інтерпретації, дослідженню сутнісної її характеристики і художніх законів розвитку як мистецького явища.

Аналітичне осмислення сутності музично-інтерпретаторського мистецтва уможливило виявлення ключових ознак диференціації музичного виконання і музичної інтерпретації, усвідомлення інтерпретації як процесу і результату створення оригінального художнього продукту; розгляд інтерпретації як образної реконструкції композиторської творчості і з'ясування міри творчої самостійності виконавця-інтерпретатора.

В контексті виявлення сутнісних характеристик мистецтва інтерпретації серйозного значення набувають питання дослідження функціональної ролі окремих засобів художньої виразності і їх сукупного, цілісного застосування у виконавському розкритті образного змісту музичного твору. Актуальний науковий інтерес в цьому плані може становити, наприклад, така проблема, як взаємодія композиторського редагування музичного твору і кристалізація виконавської концепції.

Нові можливості проникнення до сутності інтерпретації як музикознавчої категорії містить проблематика, що фокусується навколо акмеологічних основ інтерпретації, що передбачає дослідження тих естетичних характеристик інтерпретації, що виявляють її вершинний рівень (від акме –вершина) з-поміж можливих варіантних тлумачень.

Новий погляд на проблему містить виявлення аксіологічних важелів впливу на створення інтерпретації. Досягнення художньо-сислової цілісності інтерпретації передбачає чітку усвідомленість ціннісного статусу авторського тексту, естетичну виваженість об'єктивного і суб'єктивного начала у створенні виконавської трактовки музики, погляд на проблему сутності виконавської інтерпретації крізь призму раціонального і емоційного, загального і індивідуального.

В контексті сутнісних характеристик інтерпретації як мистецького явища лишається актуальним вирішення таких проблем, як естетична основа взаємодії образно-виражальних і технічних засобів виконання, проблеми індивідуальної і колективної інтерпретації музики, спів та гра як єдиний процес інтерпретації музичного твору та ін.

Конкретно-історичні уявлення щодо музично-виконавського мистецтва.

У науковому просторі естетичних і музикознавчих проблем особливе місце посідає осмислення витоків розвитку інтерпретаційно-виконавського мистецтва, питання історичної еволюції інтерпретаторства. В межах названого аспекту дослідницький інтерес можуть становити роботи, присвячені виявленню особливостей інтерпретації музики в контексті європейської культури певного історичного періоду, аналіз мистецького життя країни чи міста у певних часових вимірах, шляхи і чинники трансформації виконавських традицій у різновидах становлення художніх напрямів тощо. Сучасного звучання набуває нині визначення домінантних традицій вітчизняного виконавства при дослідженні таких тем, як,

наприклад, «Проблеми інтерпретації в контексті розвитку української музичної культури», «Еволюція виконавських традицій у вітчизняному мистецтві гри на баяні у ХХ ст.» тощо.

Жанрово-стильові підходи в мистецтві інтерпретації.

Особливо великий обсяг матеріалів накопичено в галузі художньої діяльності майстрів виконавського мистецтва. Розмаїття тем з питань стилістики і жанрових особливостей інтерпретації має надзвичайно широкий діапазон. Якщо поглянути на ці безцінні спостереження емпіричного порядку з позиції класифікації підходів до аналізу, можна констатувати їх відносну мозаїчність, несистематизованість. Як упорядкувати тематичні вектори дослідження в цій галузі?

Найпростіший підхід – систематизація пошуку за різновидами виконавського мистецтва, наприклад, особливості виконання фортепіанної музики, дитячої пісенної творчості, творів для баяну, оркестрової музики. Це дієвий, хоч і не до кінця досконалий спосіб класифікації, оскільки в межах того чи іншого різновиду виконавського мистецтва можна легко знайти повтори, паралелі із тими даними, які отримано в результаті аналізу іншого виду мистецтва. Проте, очевидність, зрозумілість, легка «пізнаваність» класифікації за належністю до певного виду виконавства може забезпечити такому підходу успіх і розповсюдженість. В межах подібної класифікації дослідник може порівняно легко знайти найцікавішу для себе і найменше висвітлену в літературі стежку пошуку. Прикладом може слугувати така цікава і теоретично виважена спрямованість тем, як «Традиції хорової української школи», «Аплікатурні підходи в мистецтві фортепіанної гри», «Виконання речитативів у вокальному мистецтві», «Стильові підходи до вибору виконавського репертуару баяністів» тощо.

Потужний аспект систематизації тематики досліджень в річищі жанрово-стильових підходів пов'язано із аналізом чинників індивідуалізації інтерпретаторського стилю як манери донесення власного світобачення виконавця. Це, зокрема, створення портретів видатних виконавців, аналітичне висвітлення творчого кредо (виконавських принципів) інтерпретаторського мистецтва відомих майстрів, розгляд провідних мистецьких позицій окремих виконавських шкіл. Можливі варіанти дослідницького пошуку включають тематику на зразок «Творчі риси виконавського стилю Святослава Ріхтера», «С.Рахманінов як піаніст-виконавець», «Виконавський еталон певного оркестрового колективу», «Здатність до різностильового виконання як виконавський феномен хорової капели» і т.п.

Широкі можливості дослідження теорії і практики інтерпретації фокусуються в питаннях, де переплітаються дослідження авторського і зумовленого ним виконавського стилю на зразок «Музичний образ як результат спільної діяльності композитора і виконавця-інтерпретатора», «Естетичний ідеал у вимірах індивідуальності авторського і інтерпретаційного стилю», «Фортепіанна творчість Миколи Колесси в контексті інтерпретаційних процесів», «Про виконання фортепіанної музики французьких клавесиністів» тощо.

Імпульси, що актуалізують необхідність дослідження, містяться також у тематиці, пов'язаній із жанровими закономірностями інтерпретації. В цьому ракурсі науковий інтерес може становити розгляд таких проблем, як інтерпретаційні аспекти жанру хорових концертів або особливості виконання фортепіанної мініатюри. В річищі жанрових підходів актуальними видаються теми типу «Специфіка виконання ораторій на релігійні сюжети», «Поетична символіка російської хорової музики», «Інтерпретація сонатної форми: естетичні аспекти», «Культура дитячого хорового виконавства», «Особливості інтерпретації вокальної програмної музики» та ін.

Психологічний аспект.

Дослідження психологічних засад мистецтва інтерпретації і його педагогічна проекція – один із суттєвих, визначальних орієнтирів розвитку інтерпретології. Пошук шляхів і механізмів оновлення або удосконалення наукових позицій в галузі дослідження проблем інтерпретації музики не можуть оминати психологічні її засади.

Нові пізнавальні установки містяться у проблематиці, спрямованій на визначення психологічної природи інтерпретаторської діяльності як *творчого процесу*. Виходячи з

наукових уявлень щодо процесуальних ознак творчості, можна визначити необхідні напрямки досліджень, пов'язані із роллю, значенням, сутнісною характеристикою, змістом, специфікою протікання таких етапів виконавської творчості як задум, створення плану інтерпретації, втілення виконавського задуму у матеріалізовану форму. Сучасні акценти наукового пошуку містяться у дослідженні психологічних механізмів дії мотивації до творчого осягнення композиторського тексту. Що спонукає музиканта, які психологічні механізми зумовлюють його прагнення не тільки відтворювати, виконувати нотний текст, а і шукати засоби до його творчого осмислення, до виявлення власного відчуття музики? Які особливості внутрішнього, психічного життя, а не лише зовнішні фактори, змушують виконавця наполегливо, а іноді і болісно шукати власні способи передачі через авторський текст особистих уявлень щодо життя, втілювати власне відчуття музично-образної тканини?

Відомо, що творчий процес характеризується взаємодією раціональних і емоційних важелів. Звідси випливає необхідність дослідження ролі і можливостей актуалізації почуттів, естетичних переживань у інтерпретації музики, їх взаємодії із раціональними чинниками музично-виконавського процесу. Яку роль відіграють художні асоціації у спрямуванні інтерпретаційного процесу? В чому полягають психологічні особливості осмислення творчого інтерпретаційного задуму? Як впливає особистісний життєвий і мистецький досвід виконавця на досягнення творчої результативності інтерпретації? Подібні питання можна згрупувати навколо з'ясування психологічної природи інтерпретації як творчого процесу.

Суттєвого значення на сучасному етапі розвитку інтерпретології набуває з'ясування можливостей і характеру впливу інтуїтивних процесів на створення виконавської концепції. Трактовка інтуїції як центрального компоненту творчого процесу інтерпретації музики уможливорює пошук психологічних важелів вирішення проблеми позасвідомого вибору виконавцем художніх засобів виразності. Якщо трактувати інтуїцію як швидке вирішення творчої проблеми, що вимагає тривалої підготовки, стає очевидною потреба у дослідженні творчо-спонукальних можливостей художнього досвіду, їх психологічної основи у виконавця.

Розгляд уяви, фантазії в психологічному контексті також може дати ґрунтовну наукову основу для дослідження специфіки їх прояву у інтерпретаторській діяльності. Оскільки музика відноситься до часових мистецтв, актуального звучання набуває дослідження специфіки саме часової уяви, її ролі у створенні інтерпретації музики.

Програми дослідно-експериментальної роботи мають включати також проблеми психологічних особливостей *сприймання музики*, яке виступає джерелом отримання естетичних вражень і їх творчого осмислення в процесі інтерпретації музики. Психологічні важелі концентрації музичної уваги виконавця в процесі сприймання та процесуальна динаміка сприймання під час перебігу виконавського процесу визначають собою домінуючі підходи щодо виявлення ролі сприймання в інтерпретаційній діяльності.

Серед провідних орієнтирів психологічного вивчення інтерпретації слід назвати *феномен оцінювання* як її сутнісної основи. Й насправді, поза оцінюванням, виявленням власного ставлення до музичного твору інтерпретація як мистецьке явище втрачає сенс. Стратегії дослідницького пошуку в цьому ракурсі визначаються темами на зразок: «Психологічні конструкти оцінювання музичного твору в процесі його виконавської інтерпретації», «Психодинаміка змін у кристалізації художньо-смакових переваг виконавця», «Особливості впливу критики на творче становлення виконавця», «Мистецький ідеал як психологічний чинник художньої корекції виконавської концепції», «Рефлексивно-ціннісна регуляція творчого задуму в процесі виконавської діяльності», «Емоційно-ціннісне ставлення до музики і його виявлення у виконавському процесі» тощо. Дослідницький простір в контексті оцінювальних підходів в сучасній науці збагачується проблемами, пов'язаними із рефлексивним осмисленням створеної виконавцем інтерпретації музики.

Модернізація шляхів психологічного забезпечення інтерпретаційних процесів одним із вагомих напрямів передбачає дослідження проблеми *«Музичні здібності і інтерпретація музики»*, яке, в свою чергу, не може не враховувати наукової потреби у вирішенні

діагностики інтерпретаційних можливостей особистості, психологічних особливостей прояву у виконавця звуковисотного, гармонічного, тембрового слуху, музичної пам'яті, відчуття ритму, почуття ладу. Співвіднесене вивчення музичної обдарованості, здатності до художньо-образного мислення, індивідуально-типологічних властивостей інтерпретатора і результатів його виконавсько-творчої діяльності входять до кола першочергових завдань психологічного осмислення інтерпретологічної проблематики.

Інноваційні ресурси психологічного аналізу містяться у дослідницькому напрямі «*Інтерпретація і концертне виконавство*». При моделюванні проблемного поля цього напрямку необхідно врахувати такі невирішені й дотепер питання, як особливості психологічного тренінгу у забезпеченні виконавської надійності інтерпретатора, особливості емоційної регуляції творчого самопочуття інтерпретатора підчас створення виконавського образу в умовах сценічної діяльності, психологічні детермінанти установки на творчість у процесі прилюдного виконання музики, подолання бар'єрів страху виконавця у сценічному виконанні.

Коло дослідницьких підходів в галузі психології музичної інтерпретації можуть розширити дослідження *вікових особливостей* виконавської діяльності. Особливості дитячої уваги, творчих важелів самовираження в навчальному, репетиційному процесах і концертних виступах, формування психологічної готовності до самостійної інтерпретації музичних творів, психодинаміка змін у смакових перевагах учнів щодо вирішення інтерпретаційних завдань – малодосліджені поки що, але надзвичайно суттєві проблеми.

Педагогічний аспект

В теорії і практиці педагогіки накопичено великий обсяг матеріалів щодо навчання інтерпретації, формування інтерпретаційних умінь учнів і студентів. Оскільки навчання музики – це значною мірою навчання її виконання, педагогічні підходи природно зосереджено переважно в системі ідей, пов'язаних із виконавством. Віддаючи належне широкому і різносторонньому внеску науковців і практиків у розробку педагогічних засад інтерпретології, зауважимо, що потреба у виборі і реалізації дослідницьких програм щодо педагогічного забезпечення процесів становлення і розвитку інтерпретаційних умінь на сьогодні відзначається особливою актуальністю.

При моделюванні проблемного поля педагогічних досліджень в контексті інтерпретології необхідно вибрати класифікаційні підходи, які б сприяли упорядкованому визначенню ключової тематики. На наш погляд, таким вимогам відповідають дослідницькі ракурси, що корелюють із основними категоріями педагогіки, такими, як: методологічні засади педагогічних явищ, принципи, умови, методи, форми навчання і виховання особистості. Дотримуючись зазначеної установки, розглянемо провідні ідеї, які характеризуються відкритістю до розвитку сучасної педагогіки.

Аналіз перетворень *методологічного характеру* у сфері музичної педагогіки не може не враховувати потребу в осмисленні національної основи навчання. Серед перспективних напрямів педагогічного розгляду мистецтва інтерпретації в науковому контексті національної парадигми освіти для прикладу можна назвати такі, як національно-стильові фактори формування інтерпретаційного мислення учнів, методичні засади навчання гри на українських народних інструментах, розвиток вокальних умінь у контексті національної культури, національна основа інтерпретаційно-творчого розвитку виконавців, формування індивідуального інтерпретаторського стилю студентів у художньо-естетичних вимірах національної культури, шляхи впровадження творів українських композиторів у навчальний репертуар, і т.п.

Один із найсуттєвіших методологічних орієнтирів сучасної педагогіки – гуманістична спрямованість навчання і виховання учнів. Забезпечення гуманістичних основ освіти – проблема багатоплоскостна, складна, вона належить до тих, які в практиці не вирішуються одномоментно і прямо, «в лоб». Тим більше декларативні чинники тут не дають ніякого результату. Через те наукове осмислення гуманістичних засад навчання передбачає введення до наукової проблематики таких тем, які, на перший погляд, не мають безпосереднього відношення до її вирішення. Наприклад, дослідження впливу художньо-виконавського

досвіду педагога на досягнення оптимальної взаємодії з учнем в процесі музичних занять або розгляд професіоналізму викладача як основи навчального виконавського діалогу зі студентами, здавалось би, не мають прямого зв'язку із гуманістичною спрямованістю навчання, проте, глибинний сенс дослідження подібної проблематики якраз чи не найбільше пов'язано із розробкою і втіленням гуманістичної парадигми освіти. Гуманістичного смислу сповнені також такі дослідницькі питання, як педагогічна підтримка вільного самовияву в учнів у створенні інтерпретації музики, педагогічні засоби забезпечення свободи критично-оцінювального ставлення студентів до виконуваної музики і т.п.

Проектування перспективних напрямів педагогічних досліджень в галузі інтерпретації музики має враховувати актуальність пошуку і обґрунтування *узагальнених принципів і конкретних умов* ефективного розвитку здатності учнів до інтерпретації музики. Прикладами можуть слугувати такі теми, як «Принцип естетичної спрямованості навчання і методичні засади його реалізації в процесі інтерпретаційно-виконавських умінь учнів», «Принцип індивідуалізації і особливості його прояву у навчанні учнів інтерпретаторського мистецтва», «Педагогічні умови досягнення художньо-емоційного контакту між педагогом і учнем в процесі інтерпретації музики», «Інтерпретаційна самостійність учня і педагогічні умови її формування», «Педагогічні умови активізації творчого ставлення студентів до музичної інтерпретації» тощо.

Підсилення дослідницьких розвідок у галузі *методики навчання інтерпретації* - нагальне завдання сучасної музичної педагогіки. У комплексі розробки способів взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів актуальним є, наприклад, визначення вербальних засобів інтерпретації музики та методів їх застосування у навчальному процесі; формування у майбутніх учителів музики умінь художньо-педагогічної інтерпретації музики; дослідження методики опрацювання студентами матеріалів шкільної програми. Такі більш конкретні дослідницькі питання, як «Прийоми інтерпретаційного опрацювання творчої спадщини Б.Лятошинського у фортепіанному класі», «Функції і методи застосування педагогічної демонстрації музичних творів в процесі опанування учнями мистецтвом інтерпретації музики» або «Метод опори на художні асоціації учня в процесі створення виконавської концепції» також мають спрямовувати дослідницьку увагу сучасних науковців-методистів.

Серед важливих і далеко не до кінця вирішених питань є вивчення *форм* навчання інтерпретаційного мистецтва. Нинішній період характеризується відкритістю до дослідження педагогічних ідей, пов'язаних із структуруванням уроку музики, визначенням його драматургічної стратегії, знаходження важелів підтримки емоційної працездатності учнів протягом уроку. В контексті подібних міркувань актуальними видаються такі питання формування інтерпретаційних умінь, як «Робота над інтерпретацією музики - основний компонент уроку з вокалу», «Специфіка колективного створення інтерпретації хорового твору в межах позакласного заняття зі шкільним колективом», «Роль уроків-репетицій у забезпеченні психологічного комфорту студентів під час концертного виступу», «Планування самостійної роботи учнів над інтерпретацією музичного твору» і т.п.

Післямова. Отже, пошук вирішення багатьох нагальних проблем інтерпретаційної діяльності часто виводить науковців за межі своєї наукової дисципліни.

Досягнення міждисциплінарного міжгалузевого бачення інтерпретації як об'єкта дослідження забезпечується шляхом відбору релевантних знань, тобто знань, що мають галузеве походження і відтворюють тільки окремі сторони інтерпретації як дослідницького об'єкта. Для того, щоб ці знання склались у цілісне бачення інтерпретаційної діяльності, представники різних наукових галузей мають виходити з єдиного уявлення щодо інтерпретації як наукової моделі, компонентами якої виступають:

- виявлення сутності інтерпретації як явища і як процесу;
- окреслення шляхів дослідження означеного феномену;
- усвідомлення своєрідності підходів кожної наукової галузі до наукового проектування відповідних досліджень.

Література:

1. **В.Антонюк.** Культура мови у співі та принципи української вокальної орфоепії//Музичне виконавство. Вип. 5.-К.:НМАУ ім.П.І.Чайковського. - 2000 р., с.38 -48.
2. **Є.Гуренко** Проблемы художественной интерпретации.-Новосибирск:Наука.-1982.- 256 с.
3. **М.Давидов** Ритмодинаміка виконавського інтонування на баяні (акордеоні)//Львівська баянна школа та її видатні представники. –Дрогобич: Коло. – 2005.-С.33-42.
4. **Е.Котляревская.** Вариативный потенциал музыкального произведения: Культурологический аспект интерпретирования: Дис... канд.иск-ния: -К., 1996.
5. **В.Москаленко.** Творческий аспект музыкальной интерпретации. – К.: Муз.Украина, 1994. - 157 с.

УДК 378. 091.12.011.3-051:78

Щолокова О.П.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

В статье рассматриваются возможности формирования творческого потенциала личности, определяются составляющие индивидуальности, а также раскрываются условия целенаправленного творческого развития студентов в условиях специализированной подготовки.

Ключевые слова: индивидуальность, творческое развитие, педагогические условия, специализированная подготовка.

Світові тенденції в галузі педагогіки вищої школи засвідчують зростання вимог не тільки до професійних, а й до особистісних якостей майбутніх вчителів. Високий рівень освітніх стандартів, нові прогресивні технології, загальне інформаційне середовище створюють передумови для переосмислення змісту навчання у напрямку особистісно-орієнтованої парадигми [4].

Аналіз сучасних методологічних досліджень дозволяє зробити висновок, що освіта вже сьогодні, на початку третього тисячоліття залежить не тільки і не стільки від кількості отриманих знань, скільки від рівня індивідуальної культури вчителя, від його здатності орієнтуватися у нестандартних ситуаціях. Запропонована науковцями гуманістична концепція проголошує ідеї самоцінності індивідуальності, її здатності до саморозвитку і творчого становлення. Освіченість у сучасному розумінні передбачає гнучкий і проєктивно-орієнтований інтелект, соціальну відповідальність, здатність індивіда спілкуватися з іншими індивідуальностями. Отже, суспільству сьогодні потрібні яскраві, оригінальні, думаючі, знаючі й мудрі, тобто успішні у своїх справах, вчителі. Відповідні ідеї відбиваються у педагогічному мисленні, проникаючи у різні сфери освітніх явищ, надаючи їм нового забарвлення.

Безумовно, успішна професійна діяльність вчителя може відбуватись тільки на основі розвинутого творчого потенціалу. Ціннісний аспект такої діяльності засновується на системі прийомів самоудосконалення, способів вільного вибору відповідних рішень, котрі забезпечують їх реалізацію. Для даної ситуації найважливішим завданням підготовки фахівців у галузі мистецької освіти стає формування у студентів творчої активності, створення психолого-педагогічних умов для постійного розвитку креативних якостей.

Доцільно відзначити, що творчість як родова сутність людини постійно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема В. Андреева, А. Асмолова, М. Бердяєва, І. Беха, Л. Виготського, І. Зязюна, М. Кагана, В. Розанова, В. Романця, С. Сисоевої, А. Хуторського та ін. На їх думку, ця якість завжди залишається проявом і вираженням індивідуальності людини. Так, наприклад, розглядаючи проблему творчості в галузі освіти,